

บทที่ ๓

ระเบียบวิธีวิจัย

ลักษณะของกลุ่มประชากรที่จะศึกษา

ในการวิจัยนี้ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๒๖ ที่ศึกษาอยู่ใน กรุงเทพมหานครทั้งในโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนราษฎร์ ในความควบคุมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น ๑,๕๗๒ ห้องเรียน นักเรียน ๗๑,๒๗๔ คน การกำหนดขนาดตัวอย่างใช้ตารางสถิติในระดับความเชื่อมั่น ๙๕% โดยกำหนดความผิดพลาดไม่เกิน ๕% ($e = \pm 5\%$) ได้ตัวอย่าง อย่างน้อย ต้องใช้ ๓๔๔ คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ ๔๔๐ คน (ดูตารางหน้า ๔๔)

กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกตัวอย่างใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Samplings) จากจำนวนห้องเรียนทั้งหมด ๑,๕๗๒ ห้องเรียน สุ่มห้องเรียนจำนวน ๑๒ ห้อง โดยสุ่มห้องเรียนในโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ ในอัตรา ๓:๑ และเลือกโรงเรียนโดยการจับฉลากได้จำนวนตัวอย่างทั้งตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ จำนวนนักเรียนและโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	จำนวน	ประเภทโรงเรียน
๑. สตรีวิทยา	๔๔	โรงเรียนรัฐบาล
๒. ทวีธาภิเศก	๔๔	"
๓. สามเสนวิทยาลัย	๕๐	"
๔. ศรีอยุธยา	๔๔	"

ตารางที่ ๑ (ต่อ)

โรงเรียน	จำนวน	ประเภทโรงเรียน
๔. ทอวัง	๔๔	โรงเรียนรัฐบาล
๖. ศึกษานารี	๔๔	"
๗. มกุฎกษัตริย์	๔๔	"
๘. สุวรรณารวมวิทยาคม	๕๐	"
๘. เทพศิรินทร์	๔๔	"
๑๐. ัสสสัมชัญ	๔๔	โรงเรียนราษฎร์
๑๑. สตรีประเทืองวิทย	๔๔	"
๑๒. ทรุณพิทยา	๕๐	"
รวม	๔๕๔	

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรที่นำมาศึกษาในการวิจัยนี้ มีดังนี้

๑. ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ พฤติกรรมการสื่อสาร (Communication behavior) ในเรื่องค่านิยมพื้นฐาน ๔ ประการ ซึ่งแบ่งออกเป็น

- ๑.๑ การสื่อสารมวลชน (Mass Communication)
- ๑.๒ การสื่อสารในครอบครัว (Family Communication)
- ๑.๓ การสื่อสารในโรงเรียน (School Communication)

๒. รูปแบบการสื่อสารในครอบครัว แบ่งเป็น ๒ รูปแบบ ได้แก่

- ๒.๑ รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบ concept-orientation
- ๒.๒ รูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบ socio-orientation

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่

๑. ความรู้ในเรื่องค่านิยมพื้นฐาน ๔ ประการ
๒. ทักษะคิดในเรื่องค่านิยมพื้นฐาน ๔ ประการ
๓. การนำค่านิยมพื้นฐาน ๔ ประการไปปฏิบัติ

ตัวแปรอื่น ๆ ซึ่งนำมาร่วมศึกษาด้วย

๑. ตัวแปรประชากร ได้แก่ เพศและศาสนาของนักเรียน สถานภาพสมรสและศาสนาของบิดามารดา
๒. ตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ของบิดามารดา
๓. ตัวแปรทางด้านสังคม ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพของบิดามารดาและการอบรมสั่งสอนเลี้ยงดูบุตรแบบ socio-orientation. และแบบ concept-orientation

เครื่องมือการวิจัย^๑

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามให้นักเรียนกรอกคำตอบเอง ซึ่งมีวิธีการสร้างโดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์

แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น ๔ ตอน คือ

ตอนที่ ๑ ข้อมูลส่วนบุคคล ใช้คำถามแบบปลายปิด ตามองค์ประกอบต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียนและบิดามารดา ได้แก่ เพศ ศาสนา โรงเรียน การอยู่อาศัยของนักเรียน ศาสนา รายได้ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพของบิดามารดา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สิ่งแวดล้อมของที่อยู่อาศัย มีทั้งหมด ๑๒ ข้อ

ตอนที่ ๒ การอบรมเลี้ยงดูและสั่งสอนบุตรของบิดามารดา ใช้คำถามแบบให้เลือกตอบ (Multiple Choice) มีทั้งหมด ๔๐ ข้อ แบ่งเป็น ๒ กลุ่มคือ

^๑ดูรายละเอียดแบบสอบถามภาคผนวก ข.

กลุ่มที่ ๑ ข้อ ๑ - ๒๕ เป็นคำถามเกี่ยวกับการอบรม เลี้ยงดูและสั่งสอนบุตรของบิดามารดาแบบ socio-orientation ซึ่งหมายถึงครอบครัวที่มีการอบรมสั่งสอนโดยเน้นให้ความสำคัญของความกลมเกลียวคล้อย ตามกันมากกว่าทางแสดงออกซึ่งความเห็นขัดแย้งกันในเรื่องต่าง ๆ

กลุ่มที่ ๒ ข้อ ๒๖ - ๔๐ เป็นคำถามเกี่ยวกับการอบรม เลี้ยงดูและสั่งสอนบุตรของบิดามารดาแบบ concept-orientation ซึ่งหมายถึง ครอบครัวที่มีการอบรมสั่งสอนโดยเห็นความสำคัญในการให้มีการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นโต้แย้งในเรื่องต่าง ๆ ได้ โดยไม่คำนึงถึงความกลมเกลียวคล้อยตามกันภายในครอบครัว

ถ้านักเรียนได้คะแนนในกลุ่มใดมากกว่า แสดงว่านักเรียนมีรูปแบบการสื่อสารในครอบครัวแบบนั้น

แบบสอบถามลักษณะการเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนบุตรได้ใช้แบบสอบถามของ อรุณฯ หลิมประเสริฐ^๑ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น ๐.๘๔๓๕ และ ๐.๘๕๓๔ และของ เจดน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว^๒ ซึ่งนำมาแก้ไขดัดแปลงโดยการปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา

ตอนที่ ๓ พฤติกรรมการสื่อสาร ในส่วนนี้ได้แบ่งคำถามออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑. การได้ยินได้เห็น เรื่องคำนิยมพื้นฐานจากสื่อมวลชน สื่อในครอบครัวและสื่อในโรงเรียน รวม ๘ ข้อย่อย
๒. ความเชื่อถือสื่อมวลชน สื่อในครอบครัวและสื่อในโรงเรียน รวม ๘ ข้อย่อย
๓. อิทธิพลของสื่อมวลชน สื่อในโรงเรียนและสื่อในครอบครัว รวม ๘ ข้อย่อย

^๑ อรุณฯ หลิมประเสริฐ, "การศึกษาเปรียบเทียบเด็กในเมืองและชนบทเกี่ยวกับพัฒนาการของสติปัญญาในเรื่องการอนุรักษ์ความยาวและปริมาตรกับการอบรมเลี้ยงดู" วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, (๒๕๒๐), หน้า ๔๐-๕๑.

^๒ เจดน์ศักดิ์ แสงสิงแก้ว, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๐๔-๓๐๖.

ตอนที่ ๔ ความรู้ ทักษะ และ การนำค่านิยมพื้นฐานไปปฏิบัติใช้คำถามแบบให้เลือกตอบ (Multiple Choice) คำถามดัดแปลงจากเนื้อหาในหนังสือคู่มืออบรมวัฒนธรรมไทย ระดับมัธยมศึกษา และโปสเตอร์แนวทางพื้นฐานของค่านิยมพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ^๑ นำมาตั้งเป็นคำถามแล้วพิจารณาพร้อมกับอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงนำออกไปทดสอบก่อนใช้จริง รวม ๑๔ ข้อ

ความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

ได้มีการพิจารณาด้านความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม และทดสอบก่อนนำไปใช้จริง ในด้านความเที่ยงตรงกระทำโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจเนื้อหาของแบบสอบถามและแบบทดสอบ ส่วนในด้านความเชื่อถือได้กระทำโดยนำแบบสอบถามและแบบทดสอบที่ออกแบบเสร็จ เรียบร้อยไปทำการทดลองสอบ (Pre- Test) กับนักเรียนมัธยมปีที่ ๑ โรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๐๐ คน แล้วนำผลมาวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อถือดังนี้ ความรู้เรื่องค่านิยมพื้นฐาน = ๐.๗๓ ทักษะเรื่องค่านิยมพื้นฐาน = ๐.๔๑ และการนำค่านิยมพื้นฐานไปปฏิบัติ = ๐.๔๒

เกณฑ์การให้คะแนน

สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนในการวัดตัวแปรต่าง ๆ ที่นำมาศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นแบบ Likert Scale^๒ ได้แก่ การได้ยินหรือเห็น เรื่องค่านิยมพื้นฐานจากสื่อ

^๑ กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. คู่มืออบรมวัฒนธรรมไทย ระดับมัธยมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๔), หน้า ๓๗ - ๑๔๔.

^๒ Karl F. Schussler, Social Research Methods, (Institute of Public Administration, T. U. Bangkok, Thailand, 1964), p. 52.

ความ เชื่อถือสื่อใน เรื่องคำนิยมพื้นฐาน อิทธิพลของสื่อในการนำคำนิยมพื้นฐานไปปฏิบัติ ทัศนคติ และการนำคำนิยมพื้นฐานไปปฏิบัติ

ตัวอย่างการให้คะแนนแบบ Likert Scale ได้แก่

การให้คะแนนการได้ยินหรือเห็นเรื่องคำนิยมพื้นฐานจากสื่อ

	คะแนน
ไม่เคยเลย	๑
นาน ๆ ครั้ง	๒
บางครั้งบางครั้ง	๓
บ่อยพอสมควร	๔
บ่อยมาก	๕

การให้คะแนนความเชื่อถือสื่อใน เรื่องคำนิยมพื้นฐาน

	คะแนน
ไม่เชื่อเลย	๑
ไม่ค่อยเชื่อ	๒
เชื่อบางครั้ง	๓
เชื่อพอสมควร	๔
เชื่อมาก	๕

การให้คะแนนอิทธิพลของสื่อในการนำไปปฏิบัติ

	คะแนน
ไม่มีส่วน	๑
มีส่วนบ้างนาน ๆ ครั้ง	๒
ปานกลาง	๓
มีส่วนมาก	๔
มีส่วนมากที่สุด	๕

ทัศนคติในเรื่องค่านิยมพื้นฐาน เช่น

ขณะที่ยัง เป็น เด็กก็ต้องมีความรับผิดชอบ

	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	๑
ไม่ค่อยเห็นด้วย	๒
ปานกลาง	๓
เห็นด้วย	๔
เห็นด้วยอย่างมาก	๕

การนำค่านิยมพื้นฐานไปปฏิบัติ เช่น

ท่านใช้เวลาว่างอ่านหนังสือในห้องสมุด

	คะแนน
ไม่เคยเลย	๑
เคยบ้างนาน ๆ ครั้ง	๒
ปานกลาง	๓
บ่อย	๔
บ่อยที่สุด	๕

สำหรับการวัดตัวแปรอื่น ๆ ได้ใช้เกณฑ์วัดแบบอื่น ๆ เช่น การให้คะแนนความรู้เรื่อง
ค่านิยมพื้นฐาน ด้านการประหยัด ดังนี้

การประหยัด หมายถึง การใช้ทรัพยากรให้เป็นประโยชน์มากที่สุดเพียงอย่างเดียว

	คะแนน
ใช่	๑
ไม่ใช่	๒

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลนี้ ใช้วิธีให้กรออกแบบสอบถามที่ได้เตรียมไว้แล้ว โดยผู้วิจัยนำไปเอง มีการเข้าไปแนะนำตัว แจงความจำนงให้ทราบ ขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถาม พร้อมทั้งอธิบายวิธีกรอกแบบสอบถามและรอเก็บคำตอบกลับมาเลย การให้เวลาจำกัด ทำให้ผู้ตอบไม่มีเวลาไตร่ตรองนาน ได้คำตอบแบบทันทีทันใดและทำให้ได้แบบสอบถามคืนครบถ้วนทุกฉบับ

กรรมวิธีทางข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผ่านการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องแล้ว จึงนำมาทำการประมวลผลข้อมูล ซึ่งดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. แปลงข้อมูลให้อยู่ในสัญลักษณ์ที่เครื่องคอมพิวเตอร์อ่านได้
๒. นำข้อมูลที่เข้ารหัส และจัดเป็นหมวดหมู่แล้ว ไปเจาะบัตรคอมพิวเตอร์และตรวจสอบบัตรด้วยเครื่องมือตรวจสอบบัตร
๓. ทำการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้โปรแกรม SPSS ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ของศูนย์คอมพิวเตอร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๔. ตีความข้อมูลที่ได้ประมวลผลเรียบร้อยแล้ว เพื่อจัดทำรายงานและสรุปผลการวิเคราะห์นั้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดเพื่อเสนอและสรุปผลการวิจัยนั้น ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำการประมวลผล โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ดังนี้

๑. การใช้ตารางแจกแจงความถี่ (Frequencies) โดยคำนวณหาค่าร้อยละ เพื่ออธิบายข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมการสื่อสาร

๒. การคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อวัดลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิด การนำค่านิยมพื้นฐานไปปฏิบัติกับพฤติกรรมการสื่อสาร

๓. การคำนวณหาค่าความแตกต่างโดยใช้ t-test เพื่อหาค่าความแตกต่างในเรื่องความรู้ ทักษะคิด และการนำค่านิยมพื้นฐานไปปฏิบัติระหว่างครอบครัว ๒ รูปแบบ

๔. การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อใช้อธิบายสรุปค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทุกตัวกับตัวแปรตาม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๒ ขนาดตัวอย่าง

Sample Size for Specified Confidence Limits and Precision¹

When Sampling Attributes in Percent

A.2 Confidence Interval

$$(\pi = 0.5)^2$$

Size of Population (N)	Sample Size (n)					
	+1%	+2%	+3%	+4%	+5%	+10%
500	b	b	b	b	222	83
1,000	b	b	b	385	286	91
1,500	b	b	638	441	316	94
2,000	b	b	714	476	333	95
2,500	b	1,250	798	500	345	96
3,000	b	1,364	811	517	353	97
3,500	b	1,458	843	530	359	97
4,000	b	1,538	870	541	364	98
4,500	b	1,607	891	549	367	98
5,000	b	1,667	909	556	370	98
6,000	b	1,765	938	566	375	98
7,000	b	1,842	959	574	378	99
8,000	b	1,905	976	580	381	99
9,000	b	1,957	989	584	383	99
10,000	5,000	3,000	1,000	598	385	99
15,000	6,000	2,143	1,034	600	390	99
20,000	6,667	2,222	1,053	606	392	100
25,000	7,143	2,273	1,064	610	394	100
50,000	8,333	2,318	1,087	617	397	100
100,000	9,091	2,439	1,099	621	398	100
- ๒	10,000	2,500	1,111	625	400	100

^aFormula for sample size when population proportion is

$$n = \frac{z^2 \pi (1 - \pi)^2 N}{z^2 \pi (1 - \pi)^2 + Ne^2}$$

This table assumes $\pi = 0.5, z = 2$:

$$n = \frac{2^2 (0.5)^2 N}{2^2 (0.5)^2 + Ne^2} = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

^bIn these cases the assumption of normal approximation is poor, and the formula does not apply

วิเชียร เกตุสิงห์, เอกสารประกอบการเรียนวิชาการวางแผนและการวิเคราะห์
ในการวิจัยเชิงสำรวจ, ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2524.